

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ**



**РОБОЧА ПРОГРАМА,
методичні вказівки та індивідуальні завдання
до вивчення дисципліни
«БІРЖОВА СПРАВА»**

Дніпропетровськ НМетАУ 2014

Зміст

1. Робоча програма з дисципліни «Біржова справа»
2. Методичні вказівки до виконання індивідуальних робіт з дисципліни «Біржова справа»
3. Тематика індивідуальних завдань з дисципліни «Біржова справа»
4. Питання для підсумкового контролю з дисципліни «Біржова справа»
5. Плани семінарських занять з дисципліни «Біржова справа»
6. Тестові завдання з дисципліни «Біржова справа»

1. Робоча програма

З дисципліни	Біржова справа	
Галузь знань	0305	Економіка та підприємництво
Напрями	6.030504	Економіка підприємства
	6.030508	Фінанси і кредит
	6.030509	Облік і аудит
	6.030502	Економічна кібернетика

Розклад навчальних годин

	всього	в т.ч. по семестрах							
		III							
Усього годин за навчальним планом	72	72							
у тому числі:									
Аудиторні заняття	32	32							
з них:									
- лекції	20	20							
- лабораторні заняття									
- практичні заняття									
- семінарські заняття	12	12							
Самостійна робота	40	40							
у тому числі:									
- підготовка до аудиторних занять	18	18							
- підготовка до контрольних заходів	14	14							
- виконання курсових проєктів (робіт)									
- виконання індивідуальних завдань									
- опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	8	8							
Підсумковий контроль (залік)	ДЗ	ДЗ							

Заочна форма навчання

Розклад навчальних годин

	Всього	В т.ч. по семестрах							
Усього годин за навчальним планом	72	72							
у тому числі:									
Аудиторні заняття	32	32							
з них:									
- лекції	20	20							
- лабораторні заняття									
- практичні заняття									
- семінари	12	12							
Самостійна робота	40	40							
у тому числі:									
- підготовка до аудиторних занять									
- підготовка до контрольних заходів									
- виконання курсових проєктів (робіт)									
- виконання індивідуальних завдань	9	9							
- опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	31	31							
Підсумковий контроль	3	3							

Характеристика дисципліни

Навчальна дисципліна «Біржова справа» входить до циклу дисциплін вільного вибору студента вищого навчального закладу.

Мета дисципліни: сформувати у студентів систему теоретичних і практичних знань щодо основ функціонування біржової торгівлі і брокерської діяльності.

Завдання: дати студентам знання про суттєвість біржової діяльності, знання біржі у сфері економічних відносин; ознайомити студентів з особливостями організації і функціонування товарних, фондових, валютних бірж та позабіржового ринку; визначити суть біржового посередництва у формі брокерської діяльності, вивчити порядок укладання та виконання біржових угод.

Предмет: форми організації і діяльності бірж та брокерських контор; відносин, що виникають у процесі купівлі-продажу на біржі.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен:

знати: сутність і механізм біржової торгівлі, порядок створення і функціонування різних бірж, особливості біржової та позабіржової торгівлі в національній економіці і в міжнародних економічних відносинах, індекси біржової діяльності як показники розвитку економіки в цілому, а також порядок створення і функціонування брокерських фірм та укладання біржових угод.

вміти: обирати вид біржової діяльності, скласти документи щодо укладання угоди з клієнтом на брокерське обслуговування, укладання біржового контракту купівлі-продажу біржового товару, розраховувати показники біржової торгівлі.

Критерії успішності – отримання позитивної оцінки при складанні контрольних робіт у тестовій формі.

Засоби діагностики успішності навчання – комплект тестових завдань.

Зв'язок з іншими дисциплінами – дисципліна є обов'язковою при підготовці бакалаврів напряму «Економіка і підприємництво». Їй передують вивчення дисциплін «Політична економія», «Історія економічних вчень», «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Міжнародні економічні відносини». Набуті знання та вміння використовуються при вивченні наступних гуманітарних дисциплін.

Структура дисципліни

Модуль	Тема лекції (заняття)	Обсяг, годин	Шифр змістового модуля	Вид підсумкового контролю
1	<u>Модуль 1. Сутність біржової діяльності і її законодавчо-нормативне регулювання. Види бірж.</u>			Контрольна робота (тестування)
	Лекції			
	Т.1. Сутність біржової діяльності	2		
	Т.2. Товарна біржа та діяльність брокерських контор	4		
	Т.3. Ф'ючерсна біржа. Ф'ючерсний контракт і хеджування	4		
	Т.4. Опціони і ф'ючерсні контракти	2		
	Семінарські заняття			
	Т.1. Сутність біржової діяльності	2		
	Т.2. Товарна біржа та діяльність брокерських контор	2		
	Самостійна робота			
	- підготовка до аудиторних занять	8		
	- підготовка до складання підсумкового контролю	8		
	- опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	4		
	Усього 1 кредит	36		
	2	<u>Модуль 2. Ф'ючерсні угоди. Фондові та валютні біржі.</u>		
Лекції				
Т.5. Фондова біржа		4		
Т.6. Валютна біржа		4		
Семінарські заняття				
Т.3. Ф'ючерсна біржа. Ф'ючерсний контракт і хеджування		2		
Т.4. Опціони і ф'ючерсні контракти		2		
Т.5. Фондові біржі		2		
Т.6. Валютна біржа		2		
Самостійна робота				
- підготовка до аудиторних занять		8		
- підготовка до складання підсумкового контролю		8		
- опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях		4		
Усього 1 кредит		36		
		УСЬОГО	72	

Зміст дисципліни
Лекційний курс – 20 годин

№№ Тем	Назва розділу/теми та її зміст	Тривалість (годин)
1	<p><u>Модуль 1. Сутність біржової діяльності і її законодавчо-нормативне регулювання. Види бірж.</u></p> <p>Сутність біржової діяльності. Біржова торгівля як основа біржової діяльності. Еволюція біржової торгівлі. Поняття бірж. Завдання та функції бірж. Види бірж їх спеціалізація. Основні світові біржові центри. Ф'ючерсні біржі. Суб'єкти біржової діяльності: біржі, продавці і покупці, посередники, брокерські контори, організації, що саморегулюються, держава. Біржовий товар.</p> <p style="text-align: center;">Самостійне опрацювання</p> <p>Причини відродження і умови функціонування бірж в Україні у сучасних умовах.</p>	2
2	<p>Товарна біржа та діяльність брокерських контор. Формування товарних ринків як основних учасників і особливості діяльності товарних бірж, формування товарних ринків. Біржовий товар товарної біржі, його стандартизація і допуск на біржу. Учасники біржової торгівлі. Матеріально технічна база і організація роботи біржі. Біржові угоди та їх класифікація. Послідовність укладання угоди: продавець, брокер, біржа, брокер, покупець. Організація торгівлі на біржі, біржова сесія, біржові торги. Біржовий торгівельний зал. Операції у торгівельному залі. Техніка проведення біржових торгів. Торги у дошки. Особи, які присутні у залі. Аукціонна торгівля. Мова біржових жестів. Інформація всередині і зовні біржі. Використання електронних засобів інформації. Розрахунок за біржовими угодами на товарній біржі. Сутність та функції біржових контор.</p> <p style="text-align: center;">Самостійне опрацювання</p> <p>Організаційна структура брокерських контор, їх доходи та витрати. Порядок реєстрації брокерських контор на біржі. Ціновий аналіз. Фундаментальний і технічний аналіз.</p>	4
3	<p>Ф'ючерсна біржа. Ф'ючерсний контракт і хеджування. Поняття, історія та причини виникнення ф'ючерсної торгівлі. Цілі та функції ф'ючерсної торгівлі. Реальний товар. Наявний і ф'ючерсний ринок. Характеристика первинного і вторинного ринків. Механізм біржової ф'ючерсної торгівлі.</p>	4

№№ Тем	Назва розділу/теми та її зміст	Тривалість (годин)
	<p>Поняття і основні ознаки ф'ючерсного контракту. Єдність та розбіжності ф'ючерсного і форвардного контрактів. Об'єкти ф'ючерсного контракту. Види ф'ючерсних контрактів.</p> <p>Визначення вартості ф'ючерсних контрактів, підрахунок прибутків і збитків.</p> <p style="text-align: center;">Самостійне опрацювання</p> <p>Хеджування і біржова спекуляція, сутність, види, функції і методи.</p>	
4	<p>Опціони і ф'ючерсні контракти.</p> <p>Опціонні угоди із ф'ючерсними контрактами та їх цілі. Поняття опціону, спільні риси і розбіжності опціонів і ф'ючерсних контрактів. Фактори, які визначають розміри опціонних угод. Ціна реалізації і вартості опціону. Дострокова ліквідація опціону.</p>	2
5	<p><u>Модуль 2. Ф'ючерсні угоди. Фондові та валютні біржі.</u></p> <p>Фондова біржа.</p> <p>Фондова біржа і фондовий ринок.</p> <p>Цінні папери як біржовий товар, їх класифікація у світовій і українській практиці.</p> <p>Учасники біржового ринку: емітенти цінних паперів, інвестори продавці і покупці, посередники, держава.</p> <p>Економіко-статистичні показники ринку цінних паперів. Біржові індекси.</p> <p>Сутність і порядок укладання біржових угод на фондовій біржі види заяв на здійснення угод. Види біржових угод, їх основні характеристики, оформлення і використання.</p> <p style="text-align: center;">Самостійне опрацювання</p> <p>Лістинг (допуск) цінного паперу до участі у торгах на біржі.</p> <p>Організація біржової торгівлі.</p> <p>Здійснення котировок цінних паперів.</p>	4
6	<p>Валютна біржа.</p> <p>Історія виникнення і особливості валютної біржі і валюти як товару.</p> <p>Організація валютної біржі.</p> <p>Види валютних угод і механізм їх укладання.</p> <p style="text-align: center;">Самостійне опрацювання</p> <p>Операції з купівлі і продажу засобів у іноземній валюті і правила їх проведення.</p>	4
	УСЬОГО	20

Семінари ¹

__12__ / годин /

(передбачена можливість застосування обчислювальної техніки)

№№ семінару	Назва семінару	Тривалість (годин)
	<u>Модуль 1. Сутність біржової діяльності і її законодавчо-нормативне регулювання. Види бірж.</u>	
1	Сутність біржової діяльності. (передбачена можливість застосування обчислювальної техніки)	2
2	Товарна біржа та діяльність брокерських контор. (передбачена можливість застосування обчислювальної техніки)	2
3	Ф'ючерсна біржа. Ф'ючерсний контракт і хеджування. (передбачена можливість застосування обчислювальної	2
4	техніки Опціони і ф'ючерсні контракти. (передбачена можливість застосування обчислювальної техніки)	2
	<u>Модуль 2. Ф'ючерсні угоди. Фондові та валютні біржі.</u>	
5	Фондова біржа. (передбачена можливість застосування обчислювальної техніки)	2
6	Валютна біржа. (передбачена можливість застосування обчислювальної техніки)	2

Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях

№№ теми	Назва теми	Тривалість (годин)
1	Т.1. Сутність біржової діяльності [1,6,7,9].	2
2	Т.2.Товарна біржа та діяльність брокерських контор [1,2,3,4,6].	2
3	Т.3. Ф'ючерсна біржа. Ф'ючерсний контракт і хеджування [5,6,13,14].	1
4	Т.5. Фондова біржа[3,4,11,12].	2
5	Т.6. Валютна біржа [3,5,13,14].	1

Розподіл самостійної роботи студентів з дисципліни

¹ Вказуються теми семінарів та їх термін, якщо вони заздалегідь визначаються на усі роки навчання. В протилежному випадку вказується загальна кількість годин семінарських занять.

«Біржова справа»

Денна форма навчання – 40 год.

1. Підготовка до аудиторних занять – 18 год.
2. Підготовка до контрольних заходів – 14 год.
3. Самостійне вивчення розділів програми, що не викладаються у лекціях – 8 год.

Заочна форма навчання – 40 год.

1. Виконання домашніх індивідуальних завдань та їх захист – 9 год.
2. Самостійне вивчення розділів програми, що не викладаються у лекціях – 31 год.

Рекомендована література

Основна література

1. Сохацька О.М. Біржова справа: Підручник. – 2-ге вид. змін. й доп. – Тернопіль: Карт-бланш, К.: Кондор, 2008. – 632 с.
2. Дудяк Р.П. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум: Навч. посібник / Р.П. Дудяк. - 2-ге вид., доп. – К.: Магнолія плюс, 2003. – 359 с.
3. Солодкий М.О. Біржовий ринок : Навч. посіб. – К.: Джерело, 2002. – 336 с.
4. Мочерний С.В., Секретарюк В.В., Некрасов В.В., Овчинников В.Н. Экономическая теория: Учебник. – М.: Изд-во ПРИОР, 2000. – 416 с.
5. Габбард Р. Гроші, фінансова система та економіка / Пер. з англ.; Наук. ред. пер. – М.: Савлук, Д. Олесневич. – К.: КНЕУ, 2004. – 889 с.
6. Основи економічної теорії: політекономічний аспект: Підручник / Відп. ред. Г.Н. Климко. -К.: Знання-Прес, 2002. - 615 с.
7. Мочерний С.В., Секретарюк В.В., Некрасов В.В., Овчинников В.Н. Экономическая теория: Учебник. – М.: Изд-во ПРИОР, 2000. – 416 с.

Перелік додаткової навчально-методичної літератури

1. Баринов Э.А., Хмыз О.В. Рынки: валютные и ценных бумаг. – М.: Экзамен, 2001. – 608 с.
2. Белых В.С., Виниченко С.И. Биржевое право. – М.: Изд-во Норма, 2001. – 192 с.
3. Бердникова Т.Б. Рынок ценных бумаг и биржевое дело: Учебное пособие. – М.: ИНФРА – М, 2002. – 270 с.
4. Бердникова Т.Б. Рынок ценных бумаг. Вопрос-ответ. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 278 с. Богл, Джон. Взаимные фонды с точки зрения здравого смысла. Новые императивы для разумного инвестора. М.: Альпина Паблицер, 2002. – 539 с.
5. Брейли Р., Майерс С. Принципы корпоративных финансов: Пер. с англ. – М.: ОЛИМП-Бизнес, 1997. – 1120 с.
6. Буклемишев О.В. Рынок еврооблигаций. – М.: Дело, 1999. – 232 с.
7. Василик О.Д., Павлик К. В. Державні фінанси України: Підручник – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 608 с.
8. Владиславлев Д. Н. Конкуренция и монополия на фондовом рынке – М.: Экзамен, 2001. – 256 с.
9. Гуменюк В.Я. Біржове регулювання підприємницьких ризиків / В.Я.Гуменюк, Г.Ю.Міщук. – Рівне: НУВГП, 2004. – 127 с.
10. Демківський А. Вексельна справа. – К.: “Либидь”, 2003 – 336 с.
11. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. Фінансовий словник. – 4-те вид., випр. та доп. – К.: Т-во «Знання», КОО; Л.: Вид-во Львів, банк. ін.-ту НБУ. – 566 с.
12. Калина А.В., Корнеев В.В., Кощеев А.А. Рынок ценных бумаг (теория и практика): Учебн. пособие. – 2-е издание, перераб. и доп. – К.: МАУП, 1999. – 256 с.
13. Килячков А.А., Чалдаева Л.А. Рынок ценных бумаг и биржевое дело. – М.: Юристь, 2001. – 704 с.
14. Колтынюк Б.А. Ценные бумаги: Учебник. – СПб: изд-во Михайлова В.А., 2000. – 304 с.
15. Коннорс Лоренс А., Линда Бредфорд Рашки. Биржевые секреты. Высокоэффективные стратегии краткосрочной торговли: Пер. с англ. – М.: Ик «Аналитика», 2002. – 224 с.
16. Кононенко І.В. Основи біржового права: Навч. посіб./ І.В.Кононенко. – К.: Кондор, 2007. – 576 с.
17. Корельский В.Ф., Гаврилов Р.В. Биржевой словарь. В 2-х т.: Около 8000 терминов. – М.: Междун. отношения. Т.1: А – М – 2000. – 287 с.; Т. 2: Н - я. – 2000. – 301 с.
18. Кравченко Ю. Рынок ценных бумаг в вопросах и ответах: – К.: Ника-Центр: Эльга, 2003 – 528 с.
19. Кравченко Ю. Я. Рынок ценных бумаг. Курс лекций. – К.: Вира-Р, 2002. – 368 с.
20. Кушнір Т. Б. Економіка і організація біржової торгівлі: Навчальний посібник – Х.: Консум, 2003 – 216 с.
21. Лучшие рефераты по ценным бумагам. Сост. Э. Г. Нестерова. Серия «Банк рефератов». – Ростов-на-Дону: Феникс, 2001. – 320 с.

22. Лялин С.В. Корпоративные облигации: мировой опыт и российские перспективы. – М.: ДЭКС-ПРЕСС, 2002. – 336 с.
23. Ляшенко В. И. Фондовые индексы и рейтинги. – Донецк: Сталкер, 1998. – 320 с.
24. Матросов С. В. Европейский фондовый рынок. – М.: Экзамен, 2002 – 256 с.
25. Мельник В.В., Козюк В.В. Міжнародна інвестиційна діяльність: Навчальний посібник. – Тернопіль, “Карт-бланш”, 2003. – 249 с.
26. Меньшиков И.С. Финансовый анализ ценных бумаг: Курс лекций. – М.: Финансы и статистика, 1998. – 360 с.
27. Мещерова Н.В. Организованные рынки ценных бумаг: Учеб. пособие для студентов вузов. – М.: ЛОГОС, 2000 – 200 с.(бібліотека УАЗТ)
28. Міжнародна інвестиційна діяльність: Підручник/ Д.Г. Лук’яненко, Б.В. Губський, О.М. Мозговий та ін.; За ред. д-ра екон. наук проф. Д.Г. Лук’яненка. – К.: КНЕУ, 2003. – 387 с.
29. Міжнародні фінанси в питаннях та відповідях: Навчальний посібник: 2-е видання, перероб. і доп. За ред. Ю.Г. Козака, В.В Ковалевського, К.І. Ржепішевського. – Київ: ЦУЛ, 2003. – 294 с.
30. Міжнародні фінанси: Підручник /А.С. Рогач, А.С. Філіпенко, Т.С. Шеремет та ін. – К., 2003. – Розділ 13. Ринки похідних фінансових інструментів : [Фондова біржа]. – С.260-276.
31. Мозговий О. М. Фондовый рынок: Навчально-метод. посібник для самост. вивч. дисц (спец. “Менеджмент”; “Міжнародна економіка”). – К.: КНЕУ, 2001. – 96 с.
32. Назарчук М.И. Фондовые биржи на рынке ценных бумаг Украины: Проблемы и перспективы развития. – Донецк: Юго-Восток, 2002.- 140 с.
33. Нидерхоффер В., Кеннер Л. Практика биржевых спекуляций: Пер. с англ. – М.: Альпина Паблишер, 2003. – 557 с.
34. О’Нил, Уильям Дж. Как делать деньги на фондовом рынке: Стратегия торговли на росте и падении: Пер. с англ. / Уильям Дж. О’Нил. – 3-е изд. – М.: Альпина Паблишер, 2003 – 329 с.
35. Обрителько Б.А. Менеджмент посередницької та біржової діяльності: Навч. посібник/ Б.А.Обрителько. – К.: МАУП, 2003. – 264 с.
36. Основи економічної теорії: Підручник. – 3-є вид. / Ред. Ю.В. Ніколенко. – К., 2003. – Глава 6. Цінні папери й формування фондової біржі. – С.178-195; Глава 9. Структура та функції біржі. – С. 222-261.
37. Плотников О.В. Фінансовий менеджмент у транснаціональних корпораціях: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2004. – 252 с.
38. Ромашко О.Ю. Регулювання міжнародних фондових ринків: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2000. – 240 с. (бібліотека УАЗТ)
39. Рубцов Б. Б. Мировые рынки ценных бумаг – М.: «Издательство «Экзамен», 2002. – 448 с.
40. Рынок ценных бумаг и биржевое дело: Учебник для вузов / Под ред. проф. О.И. Дегтяревой, проф. Н.М. Коршунова, проф. Е.Ф. Жукова. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 501 с.
41. Рынок ценных бумаг: Учеб. пособие для вузов / Под ред. проф. Е.Ф. Жукова. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 399 с.
42. Рынок ценных бумаг: Учебник /ред. В.А. Галанов. 2-е изд. – М.: Финансы и статистика, 2004. - 448 с.

43. Сазонець І.Л., Джусов О.А., Сазонець О.М. Міжнародна інвестиційна діяльність: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 156 с.
44. Семюелсон Пол Л.Х. Мікроекономіка / Семюелсон Пол А., Нордгауз Вільям Д. – К., 1998. – Розділ 12. Невизначеність та ігри в економічній поведінці : [Біржова гра]. – С. 277-286.
45. Словник фондового ринку / Автори – укладачі: Головка А.Т., Кобзар В.Ф., Науменко О.О. та інші. – К., 1999. – 288 с.
46. Сохацька О.М. Біржова справа: Підручник. – Тернопіль: Карт-Бланш, 2003. – 602 с.
47. Суторміна В.М., Савчук Н.В., Фондовий ринок: Навч.–метод. посібник. – К.: КНЕУ, 2001. – 72 с.
48. Суэтин А.А. Международный финансовый рынок: Учебное пособие. – М.: КНОРУС, 2004. – 224 с.
49. Твардовский В., Паршиков С. Секреты биржевой торговли: Торговля акциями на фондовых биржах. – М.: Альпина Паблишер, 2003. – 530 с.
50. Фондовий ринок України. Збірник законодавчих та нормативних актів. Т 1., Т 2. – К.: Ін-т розвитку фондового ринку України, 2001. – 1160 с. (бібліотека УАЗТ).
51. Фондовый рынок. Курс для начинающих. Пер. с англ. / Ред. А. Ильин. – М.: Альпина Паблишер, 2002. – 277 с.
52. Фридфертиг М., Уэст Дж. Электронная внутриведневная торговля ценными бумагами. – М.: Олимп-Бизнес, 2001. – 272 с.
53. Циганкова Т.М. Міжнародна торгівля: Навч. посібник / Т.М. Циганкова, Л.П. Петрушко, Т.В. Кальченко. – К., 2001. – Гл. 3.4. Міжнародні товарні біржі. – С.206-219.
54. Цінні папери: історія та сучасність: Історико-економічний нарис / О. Мозговий. – О.: КПОМД, 2003. – 192 с.
55. Чалдаева Л.А. Фондовая биржа. Организационно-управленческая структуры. – М.: Экзамен, 2002. – 320 с.
56. Черкасов В.Е. Международные инвестиции. Учебно-практическое пособие. – М.: Дело, 1999. – 160 с.
57. Черкаський І. Б. Фінансове співробітництво України з ЄС. – К.: Науковий світ, 2001. – 247 с.
58. Чернова Г.В., Терехов В.Н. Выпуск ценных бумаг коммерческим банком: Учебн. Пособие. – СПб.: Сентябрь, 2000. – 112 с.

Рекомендовані законодавчі, нормативно-методичні акти та інші документи

а) Закони України

1. Закон України «Про товарну біржу» № 1956-12 від 10.12.91 р.
2. Закон України “Про цінні папери і фондову біржу” від 18.06.1991 р. № 1201-III, с. 7.
3. Закон України “Про державне регулювання цінних паперів в Україні” від 30.10.1996 р. № 448/96-ВР, с.180.
4. Закон України “Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні” від 10.12.1997 р. №710/97-ВР, с.228.

5. Закон України “Про приєднання України до Женевської конвенції 1930 року, якою запроваджено Уніфікований закон про переказні векселі та прості векселі” від 06.07.1999 р. №826-XIV, с. 241.

6. Закон України "Про приєднання України до Женевської конвенції 1930 року про врегулювання усяких колізій законів про переказні векселі та прості векселі" від 06.07.1999 р. №827-XIV, с. 267.

7. Закон України “Про приєднання України до Женевської конвенції 1930 року про гербовий збір стосовно переказних векселів і простих векселів” від 06.07.1999 р. №828-XIV, с. 272.

8. Закон України “Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)” від 15.03.2001 р. №2299-III, с. 334.

9. Закон України “Про обіг векселів в Україні” від 05.04.2001 р. № 2374-III, с. 360.

10. Закон України “Про електронні документи та електронний документообіг” від 22.05.2003 р. №851-IV.

11. Закон України “Про електронний цифровий підпис” від 22.05.2003 №852-IV.

12. Закон України “Про іпотеку” від 05.06.2003 р.

13. Закон України “Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати” від 19.06.2003 р.

14. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 р.

б) Законодавство Європейського Співтовариства (регламенти, директиви, рішення, рекомендації та висновки)²

1. Директиви Ради 68/151/ЄЕС від 9 березня 1968 року про координацію гарантій (застережних заходів), які Держави-члени вимагають від компаній відповідно до змісту другого пункту статті 58 Договору для захисту інтересів Держав-членів та інших держав з метою уніфікації таких гарантій в усьому Співтоваристві.

2. «Стандартні правила операцій установ колективних інвестицій у цінні папери» Комітету Фінансових ринків ОЄСР, 1972 р.

3. Директиви Ради 77/91/ЄЕС від 13.12 1976 року про узгодження з метою розробки рівноцінних захисних засобів, які для охорони своїх та чужих інтересів Держави-члени вимагають від компаній відповідно до змісту другого пункту статті 58 Договору і які стосуються створення відкритих акціонерних товариств з обмеженою відповідальністю та підтримання і зміни їх капіталу.

4. Рекомендації Комісії ЄС 77/534/ЄЕС від 25 липня 1977 щодо Європейського кодексу поведінки стосовно операцій з цінними паперами, що обертаються.

5. Директиви Ради 78/660/ЄЕС від 25 липня 1978 року, розробленої на підставі статті 54 (3) Договору про річні рахунки окремих типів компаній.

6. Директиви Ради 78/885/ЄЕС від 9 жовтня 1978 року, розробленої на підставі статті 54 (3) (§) Договору , яка стосується злиття публічних компаній з обмеженою відповідальністю (акціонерних товариств).

² Див.: <http://www.Feas.org>. (Федерація фондових бірж країн Європи і Азії); <http://www.Fese.be>. (Федерація європейських фондових бірж).

7. Директиви Ради 79/279/ЄЕС від 5 березня 1979 року щодо узгодженості умов включення цінних паперів до офіційного біржового лістингу («Директива про умови лістингу»).

8. Директиви Ради 80/390/ЄЕС від 17 березня 1980 року щодо координації вимог стосовно створення, упорядкування та розподілу списку подробиць, який буде виданий під час внесення цінних паперів до офіційного біржового лістингу («Директива про вимоги до лістингу»).

9. Директиви Ради 82/121/ЄЕС від 15 лютого 1982 року щодо інформації, яка публікується на регулярній основі товариствами, акції яких допущені до офіційного біржового лістингу («Директива про Регулярну Інформацію»).

10. Директиви Ради 82/891/ЄЕС від 17 грудня 1982 року, яка базується на статті 54 (3) (§) Договору та регулює поділ публічних компаній з обмеженою відповідальністю (акціонерних товариств).

11. Директиви Ради 83/349/ЄЕС від 13 червня 1983 року, яка базується на статті 54 (3) (§) Договору стосовно консолідованих рахунків.

12. Директиви Ради 84/253/ЄЕС від 10 квітня 1984 року, яка базується на статті 54 (3) (§) Договору стосовно затвердження осіб, відповідальних за проведення нормативних ревізій документів бухгалтерського обліку.

13. Директива Європейського Співтовариства №85/611 (20.12.1985 р.) "Про приведення у відповідність Законів та Положень стосовно спільного інвестування в цінні папери, що обертаються («Директива о UCITS»). - В кн. Ромашко О.Ю. Регулювання міжнародних фондових ринків. - К., КНЕУ, 2000, с.145 -167.

14. Директиви Ради 88/627/ЄЕС від 12 грудня 1988 року щодо інформації, яка публікується, коли контрольний пакет компанії, цінні папери якої внесено до офіційного біржового лістингу, купується або пропонується до продажу («Директива про розкриття інформації великими акціонерами»).

15. Директиви Ради 89/298/ЄЕС від 17 квітня 1989 р. («Директива про проспект емісії») щодо узгодженості вимог до розробки, перевірки та розповсюдження проспектів, що публікуються під час випуску переказних цінних паперів.

16. Ринки капіталу. Директива по інсайдерських угодах №89/592 (13 листопада 1989.0.1. 19891334 /ЗО). - В кн. Ромашко О.Ю. Регулювання міжнародних фондових ринків. - К., КНЕУ, 2000, с. 168 - 177.

17. Директиви Ради 89/667/ЄЕС від 21 грудня 1989 р. про закриті акціонерні товариства з обмеженою відповідальністю з одним учасником.

18. Директиви Ради 89/666/ЄЕС від 21 грудня 1989 року про вимоги щодо розкриття інформації стосовно філій, відкритих у Державах-членах певними типами компаній, які діють відповідно до законодавства іншої Держави.

19. Директиви Ради 90/43 5/ЄЕС від 23 липня 1990 року про загальноприйнятту систему оподаткування товариств різних Держав-членів при злитті, поділі, передачі актів та обміні акцій.

20. Директиви Ради 92/101/ЄЕС від 23 листопада 1992 року про зміни до Директиви 77/91/ЄЕС про створення відкритих акціонерних товариств з обмеженою відповідальністю та підтримання і зміни їх капіталу.

21. Директива 93/ 6/ «Принципи регулювання колективних інвестицій», IOSCO, 1994 р.
22. « Директива 97/ 9/ ЄС від 3 березня 1997 р. про схеми компенсації інвесторам» («Директива про компенсаційні схеми»).
23. «Директива 98/ 26/ ЄС від 19 травня 1998 р. про кліринг та системи розрахунків щодо операцій з цінними паперами.
24. Цілі та принципи регулювання ринків цінних паперів (прийнято на конференції IOSCO у листопаді 1998 р., Найробі) - В кн. О.Ю. Ромашко. Регулювання міжнародних фондових ринків. - К., КНЕУ, 2000, с. 178 -219.
25. Директиви Ради ЄС від 9 червня 2000 року щодо закону про компанії стосовно пропозицій поглинання.
26. Директива 2000/ 31/ ЄС від 8 червня 2000 р. про деякі правові аспекти інформаційних послуг, зокрема, електронної комерції на ринках ЄС.
27. Директива 2002/ 47/ ЄС від 6 червня 2002 р. про угоди щодо забезпечення виконання зобов'язань.
28. Директива 2003/ 71/ ЄС від 4 листопада 2003 р. про проспекти, які друкуються під час пропозицій цінних паперів або їх офіційного лістингу.
29. Директива 2003/ 6/ ЄС від 28 січня 2003 р. про інсайдерські операції і маніпуляції на ринку.
30. Директива 2004/39/ ЄС від 21 квітня 2004 р. про ринки фінансових інструментів («Директива про Фінансові Ринки»).
31. Директива 2004/72/ ЄС від 24 квітня 2004 р. про введення у дію Директиви 2003/6/ЄС стосовно ринкової практики визначення інсайдерської інформації по товарних деривативах, переліку інсайдерів, повідомлень про операції, які здійснює керівництво, а також повідомлень про операції («брудні кошти»).
32. Директива Ради 2004/ 39/ЄС «Директива про інвестиційні послуги».

в) Сайти INTERNET

1. <http://www.bashedu.ru/konkurs/luzina/RUS/Dict/Dict1.htm> - Словник економічних термінів
2. <http://www.fibv.com> - Міжнародна федерація фондових бірж
3. <http://www.feas.org> - Федерація фондових бірж країн Європи і Азії
4. <http://www.fese.be> - Федерація європейських фондових бірж
5. <http://www.k2kapital.com> Інформаційно-аналітичний сайт
6. <http://www.pfts.com/ukr> - сайт Першої Фондової Торгівельної Системи
7. <http://www.spekulyant.ru> сайт журналу «Валютный спекулянт»
8. <http://www.spekulyant.ru> сайт "Украинский финансовый сервер"
9. <http://www.sihf.spb.ru> сайт "Специализированный Межрегиональный хеджевый фонд"
10. <http://www.finam.ru> сайт "Финансовый аналитик"
11. <http://www.interstock.ru> сайт «Interstock - Электронные коммуникационные сети ECN
12. <http://dx.sscs.ru/> комп'ютерний підручник з термінових фінансових операцій

13. <http://www.worldbank.org> - Світовий Банк
14. <http://www.imf.org> - Міжнародний Валютний Фонд
15. <http://www.ebrd.org/russian/index.htm> Європейський Банк реконструкції та розвитку
16. <http://www.eib.org> Європейський інвестиційний банк
17. <http://www.me.gov.ua> Міністерство економіки України
18. <http://www.spfu.kiev.ua> Фонд государственного имущества Украины
19. <http://www.ukrse.kiev.ua> Украинская фондовая биржа
20. <http://www.dfb.donbass.com> ДФБ - Донецкая фондовая биржа
21. <http://www.kise-ua.com> КМФБ - Киевская международная фондовая биржа
22. <http://www.pse.com.ua> ПФБ - Приднепровская фондовая биржа
23. <http://www.utis.mk.ua> ПТИС - Южно-украинская торгово-информационная

система

24. <http://www.uice.kiev.ua> УМВБ - Украинская межбанковская валютная биржа.
25. <http://www.nyse.com> Нью-Йоркська фондова біржа (NYSE)
26. <http://www.amex.com> Американская фондовая биржа (AMEX)
27. <http://www.ufs.kiev.ua> Украинский финансовый сервер
28. <http://www.aaa.com.ua> Агентство «Прозрачная Украина»
29. <http://www.ingfn.com.ua> ING Barings (Украина)
30. <http://www.cboe.com/Home/Default.asp> CBOE - Chicago Board Options Exchange
31. <http://www.cme.com> CME - Chicago Mercantile Exchange
32. <http://www.phlx.com> PHLX - Philadelphia Stock Exchange
33. <http://www.liffe.com> LIFFE - London International Financial Futures and Options

Exchang

34. <http://www.dowjones.com> Индексы Доу-Джонса
35. <http://www.nasdaq.com> NASDAQ
36. <http://www.russell.com> Семейство индексов Рассела
37. <http://www.spcomstock.com> Семейство индексов Standard & Poor's
38. <http://www.wilshire.com> Wilshire 5000
39. <http://www.lesechos.fr> CAC General. CAC 40
40. <http://www.newsnow.co.uk> Share Index, Financial Times Industrial Ordinary Share

Index

41. <http://www.nikkei.co.jp> фондовый индекс Японии - "Nikkei"
42. <http://www.rcb.ru> – журнал РФ «Рынок ценных бумаг»
43. <http://www.e-fmet.com> индекс Гонконгской фондовой биржи
44. <http://www.atlanta.com.ua> Atlanta Blue Chips (ABC) Атланта Капитал
45. <http://www.finam.ru> Финансовый аналитик
46. <http://www.kinto.com> БАТТ "КИНТО"
47. <http://www.sokrat.kiev.ua> ЗАО "Сократ"
48. <http://www.stol.kiev.ua> 000 "Столица - ценные бумаги"
49. <http://www.reuters.com> - агентство Reuters.
50. <http://www.bfa.ru> Балтийское финансовое агентство

Програму склав ст. викл.

/ О.О. Алсуф'єва/

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри політичної економії

Протокол від _____ р.

Завідуючий кафедрою політекономії
д.е.н., проф.

/В.М. Тарасевич/

Узгоджено

Начальник навчального відділу

/В.В. Туріщев/

Голова навчального-методичної комісії
за напрямом д.е.н., проф.

/К.Ф. Ковальчук/

Завідуючі випускаючими кафедрами:

економічної інформатики
к.е.н., проф.

/М.С. Кузнецов/

обліку і аудиту
к.е.н., доц.

/Г.О. Король/

2. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ до виконання індивідуальних робіт з дисципліни «Біржова справа»

Загальні вимоги до виконання індивідуальної роботи з дисципліни «Біржова справа»

1. Мета і завдання індивідуальної роботи

Індивідуальна робота з дисципліни «Біржова справа» є невід’ємною складовою частиною усього учбового процесу і являє собою важливу форму самостійної роботи студентів по вивченню дисципліни.

Виконання індивідуальної роботи спрямоване, з одного боку, на більш глибоке вивчення економічних проблем, з іншого боку, на вироблення у студентів елементарних навичок наукового дослідження, економічного мислення.

Індивідуальна робота відображає рівень теоретичних знань студента, отриманих в ході вивчення даної дисципліни, і здатність застосовувати їх в реальному житті.

Порядок виконання індивідуальної роботи наступний:

1. Вибір теми, складання і затвердження плану.
2. Вивчення наукової літератури, статистичного матеріалу.
3. Написання індивідуальної роботи.
4. Оформлення індивідуальної роботи.
5. Захист.

2. Вибір теми, складання і затвердження плану

Написання індивідуальної роботи починається з вибору теми. Тематика індивідуальних робіт розробляється викладачем, який читає лекційний курс, і надається студентам. Відповідно до двох останніх цифр номеру залікової книжки студента групи відбувається закріплення за ним варіанту індивідуальної роботи. Для студентів, що складають дисципліну «Біржова справа» як академічну різницю, призначені теоретичні питання 20-50.

Визначившись з варіантом індивідуальної роботи, студент приступає до підбору і вивчення літератури. Значну допомогу в цьому йому може надати перелік літератури (підручників, навчальних посібників, монографій, наукових статей і т.п.), наданий викладачем у ході читання лекцій, а також тематичний каталог учбово-методичного кабінету кафедри політичної економії НМетАУ (ауд. 201, з 13.00 до 16.30), яким можуть скористатися і студенти Інституту підвищення кваліфікації і перепідготовки керівних кадрів і фахівців металургійного комплексу України.

У процесі вивчення основної і додаткової літератури студент складає план індивідуальної роботи, який складається з вступу, трьох-чотирьох вузлових питань, висновку, списку літератури, що використовується.

План узгоджується з керівником, після чого студент приступає до

написання тексту індивідуальної роботи.

3. Написання тексту індивідуальної роботи

Обсяг індивідуальної роботи в рукописному варіанті повинен складати в середньому 15-20 сторінок.

Робота починається з вступу, обсяг якого не повинен перевищувати 1-2 сторінки. У вступі розкривається актуальність вибраної теми, міра її теоретичної розробки, вказуються основні дискусійні питання, формулюється мета написання роботи і дається пояснення загальної логіки викладу матеріалу.

Далі викладається основна частина, в якій розкривається зміст теми.

Виклад кожного розділу доцільно починати з постановки питання, із з'ясування змісту економічних явищ, що аналізуються і реальних процесів. Потім треба перейти до характеристики властивих даним процесам меж і особливостей, показати різноманіття форм вияву і відобразити їх розвиток. Кожне положення роботи не повинно бути просто декларовано. Його потрібно підкріпити аргументованими роз'ясненнями і науково обґрунтованими доказами.

При написанні індивідуальної роботи обов'язково потрібно враховувати специфіку даної дисципліни. У економічний аналіз залучаються не тільки зовнішні форми економічних закономірностей – конкретні інституціональні форми і інструменти, керуючі процесом виробництва, обміну, розподілу і споживання матеріальних благ і послуг. Тому при виборі теми індивідуальної роботи потрібно чітко визначити практичну спрямованість дослідження і при підборі літератури особливу увагу приділити конкретному економіко-статистичному матеріалу. Це можуть бути фінансові і бухгалтерські звіти підприємств, статистичне зведення, бюлетені, матеріали маркетингових і соціологічних досліджень.

У тексті індивідуальної роботи обов'язково повинні використовуватися основні елементи економічного аналізу: графічне або математичне моделювання, зведені таблиці і діаграми.

На закінчення автор повинен чітко сформулювати основні теоретичні висновки і практичні рекомендації, що органічно витікають з кожного питання його роботи. По своєму об'єму висновки не повинен перевищувати 2 сторінки.

Консультуючись з викладачем в процесі написання роботи, студент може отримати відповіді на всі питання, що його цікавлять.

Готову індивідуальну роботу студент повинен здати до учбово-методичного кабінету кафедри політекономії (ауд. 201, з 13.00 до 16.30) не пізніше ніж за 20 календарних днів до іспиту. **Викладач перевіряє роботу в 14 денний строк з дня здачі роботи до кабінету.**

4. Оформлення індивідуальної роботи

Індивідуальна робота може бути виконана як російською, так і українською мовою.

Перша сторінка роботи – титульний аркуш (див. додаток 1). На другій сторінці наводиться план роботи з вказівкою номерів сторінок, які

відповідають питанням і підпитанням роботи (див. додаток 2). Текст роботи пишеться на одній стороні стандартного аркуша (формат А4) розбірливо і акуратно.

Допускається представлення індивідуальної роботи у вигляді комп'ютерного роздруку (Times New Roman, 14; міжрядковий інтервал – 1,5; всі поля – 2 см; абзацний відступ 1,25-1,27 см: нумерація сторінок у правому верхньому куті; форматування тексту по ширині). Обов'язковою умовою є наявність полів для зауважень рецензента і нумерація сторінок. Нумери сторінок необхідно розміщувати в правому верхньому куту. На перших трьох сторінках номери не проставляються.

У список літературних джерел, що розташований в кінці індивідуальної роботи, включається література, яка безпосередньо використана при написанні роботи (вона цитувалася, на неї посилалися або вона послужила відправною точкою при формуванні концепції автора).

Список літератури формується в наступному порядку:

- 1) законодавчі акти України в хронологічному порядку їх прийняття;
 - 2) монографії, збірники, статті – в алфавітному порядку прізвищ авторів;
- що не мають на титульному аркуші автора – в алфавітному розташуванні заголовків.

Зразок бібліографічного оформлення літературних джерел наведений в додатку 3.

Всі цитати, що наводяться в роботі, беруться в лапки. При пропуску слів ставлять крапки. При цьому необхідно стежити, щоб таке скорочення не відбилося на значенні цитат. Необхідні пояснення можуть вміщуватися в самому тексті в дужках або у виносках і обов'язково обумовлені, щоб читач бачив, що обмовка належить автору, а не джерелу, що цитується. Звичайно це робиться вказівкою ініціалів автора індивідуальної роботи в лапках.

Всі цитати і статистичні дані повинні мати посилання на джерела. Допускається два варіанти оформлення посилань:

- посилання наводиться внизу сторінки і відділяється від тексту горизонтальною лінією. У посиланнях на книги вказується прізвище і ініціали автора, повна назва книги, видавництво, рік видання і кількість сторінок (див. додаток 4а). При декількох посиланнях на одне і те ж джерело на одній сторінці (якщо вони йдуть підряд) досить, не повторюючи його назви, писати «Там же, – 3.». У випадку, коли неодноразово цитується одна і та ж робота, можна не повторювати її кожний раз, а обмежитися прізвищем і ініціалами автора і вказівкою «Указ. соч., – 3.»;

- посилання у вигляді [№, 3], де № – номер літературного джерела в списку літератури, що використовується, 3 – номер сторінки, з якої взята цитата (див. додаток 4 б).

У разі посереднього цитування, перед назвою джерела ставиться «див. там-то».

Таблиці, що наводяться в тексті, графіки, діаграми, математичні моделі повинні бути правильно оформлені.

Таблиці нумеруються арабськими цифрами в межах розділу (питання). У

правому верхньому куту таблиці над заголовком вміщується напис «Таблиця» з вказівкою номера таблиці. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, розділеного крапкою (див. додаток 5 а).

Рисунки (графіки, схеми, різні діаграми) також нумеруються в межах розділу. Нумерації складаються з слів «Рисунок» (графік, діаграма), номер розділу, крапка, номер малюнка в розділі. Найменування малюнка вміщують над ілюстрацією, номер малюнка – під нею (див. додаток 5 б).

При першому посиланні на рисунок (таблицю) вказується його (її) повний номер, при повторному посиланні додають «див.», наприклад «див. рис. 2.1». Якщо в роботі одна таблиця (рисунок), її (його) не нумерують і слова «Таблиця» («Рис.») не пишуть.

Порушення вимог до оформлення індивідуальної роботи призводить до необхідності її переробки.

5. Захист індивідуальної роботи

Керівник роботи перевіряє індивідуальну роботу та виставляє попередню оцінку. Якщо оцінка позитивна, робота допускається до захисту. На роботі зазначається «До захисту», ставиться дата та підпис викладача.

При підготовці до захисту студенту потрібно уважно ознайомитися з критичними зауваженнями рецензента, додатково вивчити питання, що викликали ці зауваження.

Захист індивідуальної роботи складається з доповіді студента (5-7 хвилин) по виконаній роботі та у відповідях на питання, які поставлені в рецензії керівником або виникли в ході захисту. Після цього визначається захищена чи не захищена індивідуальна робота.

Оцінювання індивідуальної роботи здійснюється викладачем, на роботі ставиться надпис «Захищено», дата та підпис викладача. Захищена індивідуальна робота виступає допуском студента до складання заліку з дисципліни «Біржова справа».

Додаток 1

Зразок оформлення титульної сторінки

Міністерство освіти та науки України
Національна металургійна академія України

Кафедра політичної економії

ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА

з дисципліни «Біржова справа»

на тему: «Правила біржових торгів та специфіка їх дотримання»

Виконав:

студент гр. ФК-901-11-2з

Петров А.С.

/ підпис /

Перевірив:

ст. викл.

Алсуф'єва О.О.

/ підпис /

Дніпропетровськ 2014

Додаток 2**Зразки оформлення плану індивідуальної роботи****План роботи**

	стор.
ВСТУП.	3
1. Загальна характеристика Правил біржових торгів.....	5
2. Основні заходи та контролюючі органи дотримання Правил біржових торгів.....	15
3. Особливості дотримання Правил біржових торгів в Україні (з наведенням статистичних даних)....	25
ВИСНОВОК.	28
ЛІТЕРАТУРА.	30

Додаток 3**Зразок оформлення списку літератури, що використовується****ЛІТЕРАТУРА**

1. Баб'як М.Н., Пешенкова Л.А., Рибчук А.В. Економічна теорія: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 208с.
2. Бутук А.И. Экономическая теория: Учебное пособие. – 2-е изд., перераб. и доп.-К.:Викар, 2003.- 668с.
3. Гальчинський А.С., Єщенко П.С. Економічна теорія: Підручник.-К.: Вища школа, 2007. - 540с.
4. Економічна енциклопедія.(У трьох томах. Т.1, Т. 2, Т.3.) /Редколегія: С.В.Мочерний (відп. ред.) та інші. – К.: Видавничий центр „Академія”, - 2000, 2001, 2002.- 864с., 848с., 952с.
5. Економічна теорія: Політекономія: Підручник /За ред.. В.Д.Базилевича. – 6-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання – Прес, 2007. – 719 с.
6. Экономическая теория (политэкономия): Учебник /Под общ. Ред. заслуженных деятелей науки Российской Федерации, профессоров В.И. Видянина, Г.П. Журавлёвой. – М.: Изд-во Рос. Экон. Акад., 2000. - 592с.

*Додаток 4 а***Зразок оформлення посилань**

Неокласична школа першорядне значення додає визначенню попиту, виходячи з твердження про те, що «головною вимогою людини є задоволення його потреб, спочатку – життєво необхідних, потім – інших, менш настійних. Отже, на перше місце висувається попит, який є не що інше, як зовнішній вияв більш глибоких потреб людини».¹

Схильність до споживання – величина відносно постійна, тому «причину порушення рівноваги на товарному ринку потрібно шукати не в процесі виробництва коштів споживання. Це порушення може витікати з диспропорції між пропозицією коштів накопичення і попитом на них».²

¹Пезенти А. Очерки политической экономии. – Т.2. – М.: Прогресс, 1976. – С. 340.

²Жамс Е. История экономической мысли XX века. – М.: Изд-во иностранной литературы, 1959. – С. 250.

*Додаток 4 б***Зразок оформлення посилань**

«Найбільш знаменний момент, що характеризує заощадження і інвестиції, – затверджує П.Самуельсон, – полягає в тому, що в нашому індустріальному суспільстві вони звичайно здійснюються різними особами і по незалежних один від одного причинах» [8, 250-251].

«Багато які економісти вважають, що такий структурний доказ, як міра концентрації або індекс Герфіндаля, недостатній для визначення міри конкурентоспроможності ринку. Більш того, вони затверджують, що треба передусім звернути увагу на саму ринкову поведінку фірм» [3, 214].

*Додаток 5 а***Зразок оформлення таблиці**

Таблиця 1.2

Використання компаніями США різних методів амортизації ¹

Методи	Роки			
	1986	1987	1988	1989
Прямолінійні	562	566	562	564
Прискорені:				

суми чисел	26	25	20	17
Зменшеного залишку	65	57	57	57
Одиниць продукції	59	52	62	65
Інші	69	68	69	74

¹Финансовые и инвестиционные показатели деятельности фирмы. – М.: Финансы и статистика, 1991. – С. 27.

Додаток 5 б

Зразок оформлення графіків

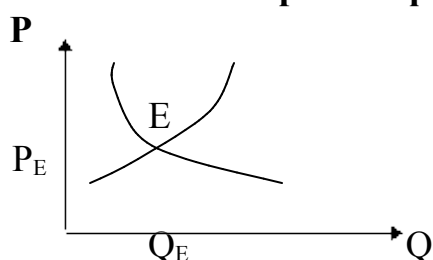


Рис. 2.1. Ціна рівноваги

3. ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ РОБІТ з дисципліни «Біржова справа»

1. Сутність біржової торгівлі та історія її еволюції. Поняття організованого ринку. Риси та класифікація організованих ринків.
2. Ринкові характеристики та відмінні особливості біржової торгівлі.
3. Виникнення та етапи еволюції біржової торгівлі.
4. Історичний досвід та умови відродження в Україні біржової торгівлі.
5. Роль і функції бірж в ринковій економіці.
6. Організація біржової інфраструктури.
7. Правила біржових торгів та специфіка їх дотримання.
8. Учасники біржової торгівлі та їх роль у торговельно-посередницькій діяльності.
9. Організація торговельного процесу в біржовій операційній залі.
10. Особливості біржової мови жестів та жаргону.
11. Характеристика суб'єктів біржового посередництва.
12. Роль, значення та функції брокерської служби на біржі.
13. Організаційна структура брокерських фірм (контор).
14. Взаємовідносини біржових посередників з клієнтами.
15. Торгово-економічні стратегії брокерських фірм та брокерів.
16. Винагороди за брокерську діяльність та ефективність її здійснення.
17. Види і порядок укладання угод на валютній і фондовій біржах.

18. Вимоги до лістингу цінних паперів та його процедура.
19. Загальна характеристика основних видів цінних паперів.
20. Похідні цінні папери: ф'ючерс і опціон.
21. Емісія і розміщення цінних паперів.
22. Фінансово-економічна оцінка діяльності ринку цінних паперів.
23. Біржовий механізм ціноутворення.
24. Формування цін на біржі. Структура елементів біржової ціни.
25. Сутність та правила біржового котирування, його способи.
26. Біржові індекси та їх аналіз.
27. Становлення ф'ючерсної торгівлі у біржових центрах світу.
28. Ринок ф'ючерсних контрактів та його специфіка.
29. Мета опціонної торгівлі. Поняття та відмінні особливості опційних угод.
30. Види опціонів: опціон-запит і опціон-пропозиція, їх сутність.
31. Різновиди опційних стратегій.
32. Національні особливості фондових бірж.
33. Державні цінні папери та їх види.
34. Економічна сутність цінних паперів, їх функції та характеристика.
35. Державне регулювання національних фондових ринків.
36. Саморегульовані організації на національному та світовому фондовому ринку та їх класифікація.
37. Діяльність учасників ринку цінних паперів: емітентів та інвесторів.
38. Брокерська діяльність на ринку цінних паперів.
39. Дилерська діяльність на фондовому ринку.
40. Характеристика фондових індексів на національному та світовому фондовому ринку.
41. Лістинг та делістинг цінних паперів.
42. Організаційний устрій фондової біржі.
43. Діяльність банків на фондовому ринку.
44. Депозитарна діяльність на фондовому ринку.
45. Клірингова діяльність на ринку цінних паперів.
46. Види фондових ринків. Особливості первинного ринку цінних паперів.
47. Види фондових ринків. Особливості вторинного ринку цінних паперів.
48. Характеристика позабіржового ринку цінних паперів.
49. Векселі, їх сутність та характеристики.
50. Загальні положення про фондову біржу.
51. Загальна характеристика фондового ринку України.
52. Валютний ринок і валютна біржа.
53. Валютні угоди та механізм їх виконання.

4. ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ З ДИСЦИПЛІНИ «Біржова справа»

1. Сутність та функції бірж та їх місце в оптовій торгівлі.
2. Види бірж та основні критерії їх класифікації.
3. Поняття товару та основи класифікації товарних груп.
4. Формування товарних ринків як умови діяльності товарних бірж.
5. Біржовий товар та його види.
6. Товарна біржа.
7. Фондова біржа.
8. Валютна біржа.
9. Біржові індекси.
10. Учасники біржової торгівлі.
11. Державне регулювання та контроль за біржовою діяльністю.
12. Правові основи функціонування товарно-сировинних бірж.
13. Правові основи функціонування фондових бірж.
14. Правові основи функціонування валютних бірж.
15. Саморегулювання біржової діяльності.
16. Місце та роль брокерських контор у біржовій діяльності.
17. Договір на здійснення брокерських послуг (брокерське обслуговування).
18. Біржовий товар товарно-сировинних бірж, його класифікація та особливості.
19. Роль стандартизації у біржовій торгівлі, її особливості.
20. Біржові угоди, їх вид та розрахунки по ним.
21. Порядок укладання біржових угод.
22. Біржові контракти, види, зміст та їх особливості.
23. Техніка проведення біржових торгів.
24. Біржова сесія та порядок її проведення.
25. Форвард-ринок.
26. Поняття, причини виникнення та цілі ф'ючерсної торгівлі.
27. Механізми біржової ф'ючерсної торгівлі.
28. Хеджування та біржова спекуляція: сутність та методи реалізації.
29. Поняття та функції хеджування.
30. Методи біржової спекуляції.
31. Угоди із ф'ючерсними контрактами, порядок укладання та виконання.
32. Опціони: сутність, порядок укладання та виконання.
33. Поставки та їх особливості на біржах реальних товарів та ф'ючерсній.
34. Постійна та змінна маржа, комісійні платежі.
35. Клірингові операції.
36. Розрахункова палата, її місце та функції у біржовій торгівлі.
37. Ціноутворення та види цін на біржовій торгівлі.
38. Фондовий ринок, фондова біржа та її учасники.

39. Біржовий товар фондового ринку, його класифікація та особливості.
40. Акції: Сутність, види , права її власника.
41. Облігації, розрахунок доходів по облігаціям.
42. Лістинг цінних паперів на біржі.
43. Оформлення і виконання угод на фондовій біржі.
44. Валютний ринок і валютна біржа.
45. Валютні угоди та механізм їх виконання.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «Біржова справа»

ПЛАН

семінарського заняття з теми 1

«Сутність біржової діяльності»

1. Сутність біржової діяльності. Розвиток і сучасний стан біржової торгівлі.
2. Біржі як елемент інфраструктури ринку та їх еволюція. Класифікація бірж.
3. Біржовий товар та його види.
4. Задачі та функції біржі, принципи біржової торгівлі.

Література

1. Сохацька О.М. Біржова справа: Підручник. – 2-ге вид. змін. й доп. – Тернопіль: Карт-бланш, К.: Кондор, 2008. – С.12-57.
2. Дудяк Р.П., Бугіль С.Я. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум: Навчальний посібник. 2-ге видання, доповнене. – Львів: "Новий світ-2000", "Магнолія плюс". – 2003. – С.10-28.
3. Кушнір Т.Б. Економіка і організація біржової торгівлі: Навч. Посіб.: 2 вид., стереотипне. – Харків: Консул, 2004. – С.7-28.
4. Дегтярева О.И. Биржевое дело: Учебник для вузов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. – С.10-39.
5. Основи економічної теорії: Підручник. – 3-є вид. / Ред. Ю.В. Ніколенко. – К., 2003. – С. 222-261.
6. Белых В.С., Виниченко С.И. Биржевое право. – М.: Изд-во Норма, 2001. –С.30-54.

Реферати

- а. Роль товарних бірж в економіці України.

- b. Тенденції і перспективи розвитку бірж.
- c. Еволюція біржового товару.

ПЛАН

семінарського заняття з теми 2

«Товарна біржа та діяльність брокерських контор»

1. Біржовий товар товарної біржі, його стандартизація і допуск на біржу.
2. Матеріально технічна база і організація роботи біржі.
3. Учасники біржової торгівлі.
4. Біржові угоди та їх класифікація. Послідовність укладання угоди: продавець, брокер, біржа, брокер, покупець.
5. Організація торгівлі на біржі, біржова сесія, біржові торги. Біржовий торговельний зал.
6. Ціновий аналіз. Фундаментальний і технічний аналіз. Економічні показники.

Література

1. Сохацька О.М. Біржова справа: Підручник. – 2-ге вид. змін. й доп. – Тернопіль: Карт-бланш, К.: Кондор, 2008. – С.57-87, 190-270, 328-366.
2. Кушнір Т.Б. Економіка і організація біржової торгівлі: Навч. Посіб.: 2 вид., стереотипне. – Харків: Консул, 2004. – С. 29-53.
3. Біржова діяльність: Навчальний посібник / Під ред. д.е.н. В.І. Крамаренко, д.е.н. Б.І. Холод. – К.: ЦУЛ, 2003. – С.53-77.
4. Дегтярева О.И. Биржевое дело: Учебник для вузов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. – С.87-193.
5. Закон України «Про товарну біржу» № 1956-12 від 10.12.91 р.

Реферати

1. Члени товарної біржі, їх права та відповідальність.
2. Законодавство України опору сутність і діяльність товарних бірж.
3. Порядок виконання біржових угод і розрахунків по ним.
4. Товарні запаси біржі та управління ними.
5. Графіки у технічному аналізі.
6. Організаційна структура брокерських контор, їх доходи та витрати.
7. Брокерські угоди та їх класифікації.
8. Біржовий контракт.

ПЛАН

семінарського заняття з теми 3

«Ф'ючерсна біржа. Ф'ючерний контракт і хеджування»

1. Причини, історія виникнення ф'ючерсної торгівлі, її функції.
2. Поняття ф'ючерного контракту і його основні риси. Визначення вартості ф'ючерного контракту, підрахунок прибутків та збитків.
3. Порядок укладання і виконання угод на куплю-продаж ф'ючерських контрактів.
4. Сутність хеджування. Техніка і види хеджування:
 - 1) хеджування покупкою ф'ючерного контракту («довгий хедж»);
 - 2) хеджування покупкою ф'ючерного контракту («довгий хедж»);
 - 3) хеджування із використанням базису.
5. Спекуляція і хеджування. Функції і види спекулянтів на ф'ючерських ринках.

Література

1. Сохацька О.М. Біржова справа: Підручник. – 2-ге вид. змін. й доп. – Тернопіль: Карт-бланш, К.: Кондор, 2008. – С.123-156, 462-544.
2. Дудяк Р.П., Бугіль С.Я. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум: Навчальний посібник. 2-ге видання, доповнене. – Львів: "Новий світ-2000", "Магнолія плюс". – С. 148-169.
3. Кушнір Т.Б. Економіка і організація біржової торгівлі: Навч. Посіб.: 2 вид., стереотипне. – Харків: Консул, 2004. – С.99-128.
4. Дегтярева О.И. Биржевое дело: Учебник для вузов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. – С.297-371.

Реферати

1. Методи і техніка спекулятивних операцій на ф'ючерських ринках.
2. Умови спекуляції.
3. Вигоди і недоліки хеджування.
4. Ситуація на товарних ринках яка потребує хеджування.
5. Роль і місце біржової спекуляції.

ПЛАН

семінарського заняття з теми 4

«Опціони і ф'ючерсні контракти»

1. Поняття опціону. Види опціонів. Спільні риси та відмінності опціонів та ф'ючерських контрактів.

2. Операції з опціонами на ф'ючерсні контракти та їх цілі. Фактори, які визначають розміри опціонної премії.
3. Опціонні стратегії.
4. Довгострокова ліквідація опціону. Опціонні угоди.

Література

1. Сохацька О.М. Біржова справа: Підручник. – 2-ге вид. змін. й доп. – Тернопіль: Карт-бланш, К.: Кондор, 2008. – С.277-294, 367-449.
2. Дудяк Р.П., Бугіль С.Я. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум: Навчальний посібник. 2-ге видання, доповнене. – Львів: "Новий світ-2000", "Магнолія плюс". – 2003. – С. 194-228.
3. Дегтярева О.И. Биржевое дело: Учебник для вузов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. – С.510-544.

Реферати

1. Опціон як інструмент хеджування.
2. Роль розрахункової палати при торгівлі опціонами.

ПЛАН

семінарського заняття з теми 5

«Фондова біржа»

1. Фондова біржа та фондовий ринок.
2. Цінні папери та біржовий товар, їх класифікація у світовій та українській практиці. Лістинг.
3. Учасники біржового ринку: емітенти цінних паперів, інвестори, продавці та покупці, посередники, держава.
4. Здійснення котировки цінних паперів.
5. Порядок укладання і виконання біржових угод з цінними паперами.
6. Сутність та функції клірингу та розрахунків. Клірингові операції.

Література

1. Біржова діяльність: Навчальний посібник / Під ред. д.е.н. В.І. Крамаренко, д.е.н. Б.І. Холод. – К.: ЦУЛ, 2003. – С.101-110.
2. Дудяк Р.П., Бугіль С.Я. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум:

- Навчальний посібник. 2-ге видання, доповнене. – Львів: "Новий світ-2000", "Магнолія плюс". – 2003. – С.249-272.
3. Кушнір Т.Б. Економіка і організація біржової торгівлі: Навч. Посіб.: 2 вид., стереотипне. – Харків: Консул, 2004. – С.184-200.
 4. Закон України “Про цінні папери і фондову біржу” від 18.06.1991 р. № 1201- III, с. 7.
 5. Закон України “Про державне регулювання цінних паперів в Україні” від 30.10.1996 р. № 448/96-ВР, с.180.
 6. Директиви Ради 79/279/ЄЕС від 5 березня 1979 року щодо узгодженості умов включення цінних паперів до офіційного біржового лістингу («Директива про умови лістингу»).
 7. Чалдаева Л.А. Фондовая биржа. Организационно-управленческая структуры. – М.: Экзамен, 2002. – С.39-74, 153-189.
 - 8.

Реферати

1. Економіко-статистичні показники ринку цінних паперів.
2. Біржові індекси.

ПЛАН

семінарського заняття з теми 6

«Валютна біржа»

1. Історія виникнення валютних бірж. Значення та роль валютної біржі.
2. Валюта як біржовий товар. Види валютних угод.
3. Правила проведення валютних операцій.

Література

1. Дудяк Р.П., Бугіль С.Я. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум: Навчальний посібник. 2-ге видання, доповнене. – Львів: "Новий світ-2000", "Магнолія плюс". – С.249-272.
2. Кушнір Т.Б. Економіка і організація біржової торгівлі: Навч. Посіб.: 2 вид., стереотипне. – Харків: Консул, 2004. – С.184-200.

3. Баринов Э.А., Хмыз О.В. Рынки: валютные и ценных бумаг. – М.: Экзамен, 2001. – С.10-35, 250-300, 430-432.
4. Закон України “Про електронні документи та електронний документообіг” від 22.05.2003 р. №851-IV.

Реферати

1. Валютний ринок і валютна біржа.
2. Валютні угоди та механізм їх використання.
3. Біржові ризики та їх види.

6. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ЗДИСЦИПЛІНИ «БІРЖОВА СПРАВА»

Тестові завдання

за темами №1 «Сутність біржової діяльності», №2 «Товарна біржа та діяльність брокерських контор», №3 «Ф'ючерсна біржа. Ф'ючерсний контракт і хеджування», №4 «Опціони і ф'ючерсні контракти»

1. У якій відповіді правильно відображено історичну послідовність переважання операцій на товарних біржах?

- 1) спот-операції, ф'ючерсні операції, форвардні операції;
- 2) форвардні операції, спот-операції, ф'ючерсні операції;
- 3) спот-операції, форвардні операції, ф'ючерсні операції;
- 4) ф'ючерсні операції, спот-операції, форвардні операції.

2. Яке з наведених визначень біржі вірно відображає її сутність?

- 1) це оптовий ринок, на якому реалізуються стандартні партії біржового товару;
- 2) це ринок посередників, які виступають у якості продавців та покупців товарів;
- 3) це ярмаркова торгівля, яка регулярно проводиться, за примірниками та описом товарів (при відсутності самого товару);
- 4) це локальний («місцевий») ринок певного товару;
- 5) вірні відповіді «а» та «в»;
- 6) вірні відповіді «б» та «в».

3. Головною функцією біржі є:

- 1) повне задоволення потреб покупців (клієнтів);
- 2) отримання продавцями максимального прибутку;
- 3) визначення істинного рівня попиту та пропозиції;
- 4) всі відповіді вірні;
- 5) жодна відповідь не є вірною.

4. Яка основна мета біржової діяльності:

- 1) отримання прибутку;
- 2) організація та проведення торгів;
- 3) виявлення попиту на товари, що пропонуються;
- 4) жодна відповідь не є вірною.

5. Змішані біржі – це:

- 1) біржі, об'єктом куплі-продажу яких є різноманітні товари;
- 2) біржі, на яких реалізуються будь-які товари, а також цінні папери, золото, валюта;

- 3) біржі, на яких здійснюються усі види біржових угод;
- 4) всі відповіді вірні;
- 5) жодна відповідь не є вірною.

6. У якій відповіді у перелік включено не біржові товари:

- 1) какао-боби, рис, золото, алюміній;
- 2) кофе, цукор-сирець, тютюн, алюміній;
- 3) зерно, кофе, мідь, автомобілі, алюміній;
- 4) вірні відповіді «а» та «в»;
- 5) вірні відповіді «б» та «в».

7. Вкажіть правильну відповідь:

- 1) біржа отримує прибуток, який потім розподіляє між членами біржі;
- 2) доход, який отримує біржа, спрямовується на забезпечення покращення умов її функціонування;
- 3) біржа не отримує ніякий прибуток від своєї діяльності;
- 4) біржа в залежності від сфери діяльності утримується за рахунок місцевого та державного бюджету.

8. Біржа – це:

- 1) об'єднання комерційних посередників;
- 2) місце торгів;
- 3) стихійний ринок;
- 4) усе перераховане.

9. Історично-початковою формою стихійної торгівлі була:

- 1) караванна;
- 2) ярмаркова;
- 3) біржова;
- 4) ф'ючерсна.

10. Організаційна функція бірж полягає у:

- 1) забезпеченні широкої гласності діяльності;
- 2) організації біржових торгів;
- 3) зборі та розповсюдженні інформації;
- 4) хеджуванні.

11. Котирування – це:

- 1) реєстрація біржових цін і курсів з подальшою публікацією;
- 2) надання інформації про ціни зацікавленим особам;
- 3) вироблення біржових стандартів;
- 4) гарантування виконання біржових угод.

12. За видами біржових товарів біржі класифікують:

- 1) товарні, сировинні;
- 2) валютні, товарні, товарно-сировинні;
- 3) фондові, товарно-сировинні;
- 4) товарні, товарно-сировинні, фондові, валютні.

13. Певне упорядкування роботи бірж та укладання біржових угод на основі встановлених правил є:

- 1) регулювання з боку біржі;
- 2) регулювання інших учасників ринку;
- 3) саморегулювання;
- 4) регулювання біржової діяльності державою.

14. Економічна суть біржі полягає у:

- 1) концентрації попиту та пропозиції, дистрибуції товарів у просторі та часі;
- 2) реалізації власної вигоди, хеджування;
- 3) організації торгівлі у визначеному місці, у вказаний час із офіційним котируванням цін;
- 4) всіх вищезазначених чинниках.

15. За ступенем участі держави біржі поділяють на:

- 1) державні, муніципальні;
- 2) державні, регіональні;
- 3) державні, приватні, змішані;
- 4) міжнародні, приватні.

16. Біржа – це:

- 1) постійно діючий ринок масових змінних цінностей, який функціонує за визначеними правилами, у конкретному місці та в призначений час;
- 2) ринок сировинних товарів;
- 3) ринок фінансових інструментів;
- 4) ринок цінних паперів.

17. Біржа – це:

- 1) категорія ринку;
- 2) явище економічного життя;
- 3) інфраструктура ринку;
- 4) усе вищезазначене.

18. Біржа – це:

- 1) інститут макроекономічного регулювання;
- 2) інститут мікроекономічного регулювання;
- 3) інфраструктурний інститут ринку;
- 4) інститут макроекономічного регулювання, інфраструктурний інститут ринку.

19. Угода вважається біржовою, якщо вона:

- 1) укладена на біржовий товар;
- 2) укладена в проміжок часу після біржової сесії;
- 3) укладена у торгівельному піті під час біржової сесії;
- 4) укладена на біржовий товар у піті брокерами під час сесії.

20. Основними характеристиками біржового товару є:

- 1) масовість;
- 2) змінність здатність до стандартизації;
- 3) вільне ціноутворення;
- 4) всі вищеназвані.

21. Що, зазвичай, не відноситься до прав членів біржі?

- 1) дозвіл самостійну складати умови угод;
- 2) отримання дивідендів від акцій біржі;
- 3) отримання доходу у вигляді комісійних від не членів біржі;
- 4) участь в управлінні біржею.

22. Найвищим органом управління біржею є:

- 1) рада біржі (або рада директорів);
- 2) загальне зібрання членів біржі;
- 3) правління біржі;
- 4) контрольна ревізійна комісія.

23. У відповідності до існуючого законодавства України та інших країн, членами біржі не можуть бути:

- 1) іноземні фізичні та юридичні особи;
- 2) державні установи, які функціонують за рахунок державного бюджету;
- 3) приватні (фізичні) особи – громадяни даної держави;
- 4) жодна відповідь не є вірною.

24. Основними технологіями міжнародної біржової торгівлі є:

- 1) метод «відкритого вигуку»;
- 2) балансуєчий метод;
- 3) подвійний аукціон, система «маркет-мейкерів»;
- 4) всі вищезазначені.

25.Ціновий аналіз – це:

- 1) метод прогнозування динаміки руху цін на рику;
- 2) визначення цін у відповідності до попиту та пропозиції;
- 3) статистичні дані про зміни цін за минулі періоди;
- 4) вірні відповіді «а» та «б»;
- 5) всі відповіді вірні.

26.Модель «голова та плечі» зазвичай вказує на:

- 1) ринок із незначними коливаннями;
- 2) ринок, що підвищується;
- 3) ринок із значними коливаннями;
- 4) сутнісний поворот у напрямку ринку.

27.Угода, в якій одна із сторін за умовою договору отримує право за певну винагороду вимагати від іншою стороною виконання зобов'язань до встановленого строку або повністю відмовитися від угоди, має назву:

- 1) угода із заставою;
- 2) угода із премією;
- 3) угода із негайною поставкою;
- 4) бартерна угода.

28.Подіум у центрі біржового залу, на якому здійснюється торг, має назву:

- 1) біржовий ярмарок;
- 2) біржове коло;
- 3) біржове брокерське місце;
- 4) біржова галерея.

29.«Ціною відкриття» зазвичай називають:

- 1) будь-яку ціну, яка призначена продавцем першого товару;
- 2) середню з цін, яка призначена всіма продавцями;
- 3) максимальну з цін, яка призначена всіма продавцями;
- 4) мінімальну з цін, яка призначена всіма продавцями;
- 5) ціну закриття минулого дня.

30.У технічному аналізі ключовий поворот у тенденції виникає, якщо:

- 1) найвища і найнижча ціна дня знаходяться у межах лімітів попереднього дня;
- 2) найвища і найнижча ціна дня вийшли за межі лімітів попереднього дня;
- 3) ціни рухаються у встановленому напрямі, але закриваються у межах попереднього дня;
- 4) найвища і найнижча ціна дня виходять за ліміти попереднього дня, але ціни закриття змінюються у протилежному напрямі.

31.Де наноситься графік ковзної середньої:

- 1) на графіку «точка-хрестик»;
- 2) на стовбовому графіку;
- 3) на моделі «голова та плечі»;
- 4) на моделі каналу.

32.В аналізі якого товару не застосовується показник річної продукції:

- 1) овес;
- 2) соя-боби;
- 3) кукурудза;
- 4) облігації Казначейства.

33.У біржовій торгівлі маржа використовується для:

- 1) забезпечення використання ф'ючерсних контрактів;
- 2) оплати брокерських послуг;
- 3) обмеження кількості дозволених угод;
- 4) гарантії чесності всіх трейдерів.

34.Розпорядчі та виконавчі органи біржі можуть втручатися у діяльність брокерських фірм:

1) так;

2) ні.

35. Оплату посередницьких послуг брокерів здійснює біржа:

1) так;

2) ні.

Тестові завдання

за темами № 5 «Фондова біржа», № 6 «Валютна біржа»

1. Мінімальна зміна ціни контракту 1/8 центів. Скільки пунктів складає тік?

1) 8 пунктів;

2) 12,5 пунктів;

3) 18 пунктів;

4) 2,5 пунктів.

2. Первинна маржа стягується з учасників ф'ючерсної торгівлі для того, щоб:

1) компенсувати витрати біржі на здійснення операції;

2) здійснити частковий платіж по контракту;

3) сплатити послуги брокера;

4) гарантувати виконання угоди.

3. Кількість ф'ючерсних контрактів, які неурегульовані шляхом поставки або зворотної угоди, представляє собою показник:

1) обсягу торгівлі;

2) відкритої позиції;

3) глибини контракту;

4) первинної маржі.

4. Ф'ючерс відрізняється від форварду:

1) можливістю фізичної поставки;

2) можливістю здійснення розрахунків грошима;

3) можливістю кредитування;

4) можливістю укладання офсетної угоди.

5. Похідні фінансові інструменти базуються на таких фінансових інструментах, як:

1) кредит, позика, власність;

2) лізинг, факторинг;

3) форфейтинг, позика;

4) страхування власності.

6. Ф'ючерсні ринки – це:

1) ринки форвардних цін;

2) ринки спотових цін;

3) ринки майбутніх цін;

4) ринки валют.

7. «Перевернутий» ринок («backwardation») забезпечує:

1) позитивну різницю між спотовими і ф'ючерсними цінами;

2) від'ємну різницю між спотовими та ф'ючерсними цінами;

3) нормальну знижку між спотовими та ф'ючерсними цінами;

4) нормальну надбавку між спотовими і ф'ючерсними цінами.

8. «Нормальний ринок» («contango») забезпечує:

1) позитивну різницю між спотовими і ф'ючерсними цінами;

2) від'ємну різницю між спотовими та ф'ючерсними цінами;

3) нормальну знижку між спотовими та ф'ючерсними цінами;

4) нормальну надбавку між спотовими і ф'ючерсними цінами.

9. Ф'ючерсна ціна відрізняється від спотової на:

- 1) величину витрат на страхування товару та премії за ризик;
- 2) величину знецінення товару за час зберігання;
- 3) величину позичкового відсотку та ціни доставки;
- 4) величину витрат на зберігання.

10. Концепція ціноутворення на ф'ючерсних ринках базується на:

- 1) сподіваннях спекулянтів;
- 2) ринковій рівновазі;
- 3) рефлексивності;
- 4) ефективності ринку.

11. Базис у момент початку хеджування склав – 50 центів; у момент завершення він склав – 35 центів. Хто виграє від такої зміни базису?

- 1) хеджер – продавець;
- 2) хеджер – покупець;
- 3) усі учасники угоди;
- 4) ніхто не виграє і ніхто не втрачає, оскільки це означає зближення цін на ф'ючерсному і спот – ринку.

12. Учасники ф'ючерсної угоди, які приймають на себе ризик із метою отримання прибутку, називається:

- 1) торговець (trader);
- 2) хеджер;
- 3) брокер;
- 4) спекулянт.

13. Спекулянт буде зацікавлений у роботі ф'ючерсного ринку тоді, коли на ньому буде:

- 1) багато інших спекулянтів;
- 2) багато хеджерів;
- 3) існувати премія за ризик;
- 4) багато арбітражерів.

14. При падінні цін виграє спекулянт, який на ф'ючерсній біржі відкрив позицію:

- 1) long(довгу);
- 2) shot(коротку);
- 3) хеджера;
- 4) арбітражера.

15. При зростанні цін виграє спекулянт, який на ф'ючерсній біржі відкрив позицію:

- 1) long(довгу);
- 2) shot(коротку);
- 3) хеджера;
- 4) арбітражера.

16. Величина премії за ризик є:

- 1) платою хеджера за участь у торгівлі;
- 2) спадаючою функцією від спекулятивних запасів;
- 3) зростаючою функцією від спекулятивних запасів;
- 4) платою спекулянта.

17. На ринку «биків» ф'ючерсна ціна буде:

- 1) нижчою від сподіваної спотової;
- 2) рівною сподіваній спотовій;
- 3) перевищувати сподівану спотову;
- 4) рівною ф'ючерсній.

18. На ринку «ведмедів» ф'ючерсна ціна буде:

- 1) нижчою від сподіваної спотової;
- 2) рівною сподіваній спотовій;
- 3) перевищувати сподівану спотову;
- 4) рівною ф'ючерсній.

19. Опціон – це:

- 1) угода з премією;
- 2) строкова угода;
- 3) право купити або продати актив у майбутньому;
- 4) все зазначене вище.

20. Опціон – це:

- 1) право купити;
- 2) право продати;
- 3) право відмовитися від купівлі або продажу;
- 4) право вибору заміन на сплату премії.

21. Право вибору за опціоном має:

- 1) продавець;
- 2) покупець;
- 3) брокер;
- 4) спеціаліст.

22. За технологією виконання розрізняють такі види опціонів:

- 1) опціон «кол»;
- 2) опціон «пут»;
- 3) дубль-опціон;
- 4) всі зазначені вище види.

23. Ціна виконання опціонів ще називається:

- 1) страйковою;
- 2) відступною;
- 3) ціною домовленості;
- 4) ринковою.

24. Клас опціону – це:

- 1) опціони з однаковими стрйками на один інструмент;
- 2) опціони з одними строками на один актив;
- 3) всі опціони з різними страйками та строками дії за одним активом;
- 4) конкретний опціонний контракт.

25. Особа, що купує опціон є його:

- 1) власником;
- 2) емітентом;
- 3) кредитором;
- 4) боржником.

26. Особа, що продає опціон є його:

- 1) власником;
- 2) емітентом;
- 3) кредитором;
- 4) боржником.

27. Серія опціону – це:

- 1) опціони з однаковими стрйками на один інструмент;
- 2) опціони з одними строками на один актив;
- 3) всі опціони з різними страйками та строками дії за одним активом;
- 4) конкретний опціонний контракт.

28. Опціон з реальним товаром називають:

- 1) брокерським;
- 2) дилерським;
- 3) товарним;
- 4) фінансовим.

29. Нульовий опціон – це опціон, у якого:

- 1) ціна ринкова вища страйкової;
- 2) ціна ринкова нижча страйкової;
- 3) ціна ринкова дорівнює страйковій;
- 4) відсутня ціна.

30. Опціон «в грошах» - це:

- 1) ціна ринкова вища страйкової;
- 2) ціна ринкова нижча страйкової;
- 3) ціна ринкова дорівнює страйковій;
- 4) відсутня ціна.

31. Опціон «без грошей» - це:

- 1) ціна ринкова вища страйкової;
- 2) ціна ринкова нижча страйкової;
- 3) ціна ринкова дорівнює страйковій;
- 4) відсутня ціна.

32. Валютний курс представляє собою:

- 1) номінальну %-ву ставку, яка встановлюється на валютному ринку;
- 2) реальну ставку відсотку, яка встановлюється на валютному ринку;
- 3) золотий зміст валюти;
- 4) ціна за якою може бути продана або куплена валюта однієї країни, яка виражена у валюті іншої країни.

33. Припустимо, що між США та Україною встановлено режим вільно плаваючих валютних курсів. Це означає, що при зростанні попиту на гривню:

- 1) пропозиція гривні знизиться;
- 2) ціна гривні у валюті США знизиться;
- 3) ціна долара США у валюті знизиться;
- 4) пропозиція долара США знизиться.

34. Мінімальна сума коштів на рахунку клієнта, який має відкриту позицію, має назву:

- 1) клірингова маржа;
- 2) маржа брокерського дому;
- 3) первинна маржа;
- 4) варіаційна маржа.

35. Учасник ф'ючерсного ринку може отримати вимогу у поповненні варіаційної маржі, якщо:

- 1) має довгу ф'ючерсну позицію, а ціни знижуються;
- 2) має довгу ф'ючерсну позицію, а ціни не змінюються;
- 3) має довгу ф'ючерсну позицію, а ціни підвищуються;
- 4) жодна відповідь не є вірною.

36. Фінансові інструменти – це:

- 1) товари та послуги фінансових інститутів;
- 2) товари промислових ТНК;
- 3) послуги депозитаріїв;
- 4) послуги реєстраторів.

37. Емісія акцій здійснюється у таких випадках:

- 1) акціонуванні;
- 2) реорганізації;
- 3) зміні статутного фонду;
- 4) у всіх зазначених вище випадках.

38. Власник привілейованої акції має право:

- 1) на першочергове отримання дивідендів;
- 2) на фіксовані дивіденди;

- 3) на першочергове отримання частки майна при ліквідації акціонерного товариства;
- 4) на все вищезначене.

39. Акції бувають:

- 1) іменні, на пред'явника;
- 2) привілейовані, конвертовані кумулятивні;
- 3) прості;
- 4) всі зазначені вище.

40. Лістинг – це:

- 1) включення цінних паперів до котирувального списку біржі;
- 2) біржова експертиза;
- 3) процедура виключення цінних паперів з котирувального списку біржі;
- 4) біржове котирування.

41. До основних ознак цінних паперів належать:

- 1) терміни існування, характер доходу, забезпеченість відшкодування;
- 2) масовість;
- 3) замінність;
- 4) ліквідність.

42. Вексель – це:

- 1) частковий цінний папір;
- 2) відсотковий цінний папір;
- 3) дисконтний цінний папір;
- 4) конвертований цінний папір.